

6. ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

SCIENCE

НАУКА

Գիտական կազմակերպությունները, անկախ դրանց ճյուղային պատկանելիությունից, կատարում են գիտական հետազոտություններ, ներառելով հիմնարար կիրառական հետազոտություններ և մշակումներ գիտության բոլոր ճյուղերում, ինչպես նաև գիտատեխնիկական ծառայություններ:

Գիտական հետազոտություններ և մշակումներ կատարող գիտական կազմակերպությունները ներառում են գիտահետազոտական ինստիտուտները, շինարարական նախագծային և նախագծահետախուզական կազմակերպությունները, դեպի դուրս արտադրանք բաց չթողնող փորձարարական գործարանները, բարձրագույն ուսումնական հաստատությունները, գիտահետազոտական, նախագծահարտարագիտական և տեխնոլոգիական աշխատանքներ կատարող արդյունաբերական կազմակերպությունների գիտատեխնիկական ստորաբաժանումները, ինչպես նաև հաշվետու տարում իրենց կազմում հետազոտություններ և մշակումներ կատարող ստորաբաժանումներ ունեցող այլ կազմակերպությունները:

Գիտահետազոտական, նախագծահարտարագիտական և տեխնոլոգիական աշխատանքներ կատարող մասնագետների թվաքանակում ներառված են գիտատեխնիկական աշխատանքների կատարմանն անմիջականորեն մասնակցած բարձրագույն և միջին մասնագիտական կրթությամբ (ներառյալ ասպիրանտները) մասնագետները, ինչպես նաև գիտատեխնիկական աշխատանքներ կատարող գիտական կազմակերպությունների և ստորաբաժանումների ղեկավարները:

Research institutions regardless of their branch identity are engaged in research activities including fundamental and applied researches and developments in all branches of science, and also in rendering scientific and technical services.

Research institutions and enterprises engaged in research activities include research institutes, design and prospecting organisations, pilot production plants not serving any outside entities, higher education institutions, scientific and technical units of industrial enterprises engaged in research, design and technological work, and also other organisations reporting R&D activities in the period covered by their reports.

Specialists engaged in research and design and technological works cover specialists with higher and middle vocational education (including post-graduates) who are directly involved in performing research and technical works, and also heads of research institutions and subdivisions involved in research activities.

Научные организации, независимо от их отраслевой принадлежности, выполняют научные исследования, включающие фундаментальные, прикладные исследования и разработки во всех отраслях науки, а также научно-технические услуги.

Научные организации, выполняющие научные исследования и разработки, включают научно-исследовательские институты, проектные и проектно-изыскательские организации строительства, опытные заводы, не выпускающие продукцию на сторону, высшие учебные заведения, научно-технические подразделения на промышленных организациях, выполняющие научно-исследовательские, проектно-конструкторские и технологические работы, а также другие организации, имеющие в своем составе подразделения, выполнявшие в отчетном году исследования и разработки.

В численность специалистов, выполнявших научно-исследовательские, проектно-конструкторские и технологические работы, включены специалисты с высшим и средним профессиональным образованием (включая аспирантов), непосредственно участвовавшие в выполнении научно-технических работ, а также руководители научных организаций и подразделений, выполнявшие научно-технические работы.

Գիտահետազոտական, նախագծա-ճարտարագիտական և տեխնոլոգիական աշխատանքներ կատարող մասնագետների թվաքանակում չեն ներառվում տնտեսագիտական և ֆինանսական ստորաբաժանումների, նյութատեխնիկական ապահովման ստորաբաժանումների, գիտատեխնիկական տեղեկատվության մարմինների, գիտական, գիտատեխնիկական և այլ մասնագիտական գրադարանների, արտոնագրային ծառայությունների մասնագետները և ղեկավարները, բարձրագույն և միջին մասնագիտական կրթություն չունեցող լաբորանտները, հաշվապահության, կադրային ծառայության աշխատողները, գործավարները և այլն:

Բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների գիտամանկավարժական աշխատողներ են համարվում մանկավարժական գործունեության հետ համատեղ գիտահետազոտական ստորաբաժանումներում կամ ԲՈՒՀ-երի ամբիոններում գիտատեխնիկական աշխատանքներ կատարող մասնագետները:

Excluded are managers and other accounting and planning staff, financial and material supply functionaries, and also personnel engaged in supplying scientific and technical information, those serving scientific and technical, and other special libraries, workers of patent units, laboratory workers without higher or middle vocational education, secretary, clerical workers, etc.

Scientific-pedagogical workers of higher educational institutions, workers engaged in educational activity combine this with performing research and technical works in research subdivisions or at faculties of higher educational institutions.

В численность специалистов, выполнявших научно-исследовательские, проектно-конструкторские и технологические работы, не включены руководители и специалисты экономических и финансовых подразделений, подразделений материально-технического обеспечения, органов научно-технической информации, научной, научно-технической и других специальных библиотек, патентных служб, лаборанты, не имеющие высшего и среднего профессионального образования, работники бухгалтерии, кадровых служб, делопроизводители и др.

Научно - педагогические работники высших учебных заведений - работники, выполняющие наряду с педагогической деятельностью научно-технические работы в научно-исследовательских подразделениях, либо на кафедрах ВУЗ-ов.

ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ
SCIENCE
НАУКА

6.1. ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՄՆԵՐԻ ՎՐԱ ԿԱՏԱՐՎԱԾ ՆԵՐՔԻՆ ԾԱԽՍԵՐԻ¹
DOMESTIC COSTS FOR RESEARCH AND DEVELOPMENT¹
ВНУТРЕННИЕ ЗАТРАТЫ НА ИССЛЕДОВАНИЯ И РАЗРАБОТКИ¹

	2014	2015	2016	2017	2018	
Ներքին ծախսեր, ընդամենը մլն. դրամ	10 912.0	11 929.9	11 074.4	11 867.6	10 532.2	Domestic costs, total mln. drams Внутренние затраты, всего млн. драмов
որից՝ բյուջետային միջոցների հաշվին	8 285.2	9 308.4	8 611.0	8 981.7	7 798.1	of which: из которых: at the expense of budgetary funds за счет бюджетных средств

6.2. ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐՈՂ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿԸ
NUMBER OF ORGANIZATIONS ENGAGED IN RESEARCH AND DEVELOPMENT
ЧИСЛО ОРГАНИЗАЦИЙ, ВЫПОЛНЯЮЩИХ ИССЛЕДОВАНИЯ И РАЗРАБОТКИ

	2014	2015	2016	2017	2018	
Գիտական կազմակերպություններ, ընդամենը	66	70	69	69	63	Scientific organizations, total Научные организации - всего

6.3. ԳԻՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐՈՂ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՄՇԽԱՏՈՂՆԵՐԻ ԹՎԱՔԱՆԱԿԸ
NUMBER OF EMPLOYEES OF ORGANIZATIONS ENGAGED IN SCIENTIFIC RESEARCHES
AND DEVELOPMENTS
ЧИСЛЕННОСТЬ РАБОТНИКОВ ОРГАНИЗАЦИЙ, ВЫПОЛНЯЮЩИХ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ
И РАЗРАБОТКИ

(մարդ)
(persons)

(человек)

	2014	2015	2016	2017	2018	
Ընդամենը	5 627	5 044	4 881	4 822	4 452	Total Всего
այդ թվում՝						including:
հետազոտողներ և տեխնիկներ	4 514	4 164	4 002	3 807	3 552	из них: researchers and technicians исследователи и техники
օժանդակ անձնակազմ	673	503	537	527	453	support personnel вспомогательный персонал
այլ	440	377	342	488	447	other прочие

¹ Ըստ վիճակագրական հաշվետվությունների տվյալների:
According to the data of the statistical reporting data.
По данным статистических отчетностей.

	2014	2015	2016	2017	2018	
Նրանցից ունեն գիտական աստիճան						Of whom those having academic degrees of:
Գիտությունների դոկտորի այդ թվում՝	497	457	436	496	410	Из них имеют ученую степень: Доктор наук including:
հետազոտողներ և տեխնիկներ	497	457	436	495	410	из них: researchers and technicians
գիտությունների թեկնածուի այդ թվում՝	1 579	1 594	1 578	1 556	1 404	исследователи и техники doctor (candidate of science) кандидата наук including:
հետազոտողներ և տեխնիկներ	1 579	1 594	1 578	1 553	1 403	из них: researchers and technicians исследователи и техники

6.4. ԳԻՏԱՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԾԱՎԱԼԸ
 VOLUME OF SCIENTIFIC-AND-TECHNICAL WORKS
 ОБЪЕМ НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИХ РАБОТ

(մլն. դրամ)

(mln. drams)
 (млн. драмов)

	2016	2017	2018	
Գիտատեխնիկական աշխատանքների ծավալը, ընդամենը	12 100.5	12 228.3	10 871.3	Volume of scientific and technical works, total
այդ թվում՝ կատարել են սեփական ուժերով	11 906.6	10 252.9	9 196.0	Объем научно-технических работ, всего including including with own powers
Հետազոտություններ և մշակումներ, ընդամենը	11 650.5	11 811.4	10 110.0	Research and development, total
այդ թվում՝ կատարել են սեփական ուժերով	11 516.5	9 922.1	8 456.4	Исследования и разработки, всего including including with own powers
Գիտատեխնիկական ծառայություններ	450.0	416.9	761.3	Scientific-and-technical services, total
այդ թվում՝ կատարել են սեփական ուժերով	390.1	330.8	739.6	Научно –технические услуги, всего including including with own powers

6.5. ԳԻՏԱՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐՈՒՄԸ
 PERFORMANCE OF SCIENTIFIC- AND-TECHNICAL WORKS
 ВЫПОЛНЕНИЕ НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИХ РАБОТ

(մլն. դրամ)

(mln. drams)

(млн. драмов)

	Ըստ աշխատանքների արժեքի At cost of work По стоимости работ			Ըստ ինքնարժեքի At cost price По себестоимости			
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
Ավարտված և պատվիրատուի կողմից ընդունված աշխատանքների փաստացի ծավալը	10 183.3	11 228.8	10 026.7	10 157.5	10 879.6	9 815.3	Actual volume of completed work and work accepted by customer
Տարեկզբից կատարված աշխատանքների ծավալը	12 474.6	12 688.6	11 494.2	12 268.1	12 325.9	11 034.1	Volume of works performed from the beginning of year
այդ թվում՝ գիտատեխնիկական աշխատանքների ծավալը (արտադրանքը)	12 100.5	12 228.3	10 871.3	11 906.6	11 891.4	10 417.0	including: volume of scientific and technical works (production)
որանից՝							в том числе: объем научно-технических работ (продукция) including:
գիտահետազոտական աշխատանքներ	10 159.4	10 046.8	8 760.2	10 130.8	9 907.7	8 487.8	research works
այդ թվում՝ հիմնարար	2 578.2	2 257.8	1 392.6	2 561.8	2 265.7	2 795.4	of which: fundamental research
նախագծակոնստրուկտորական և տեխնոլոգիական աշխատանքներ	1 173.9	1 560.1	1 064.7	1 065.5	1 418.8	967.4	design engineering and technological works
արտադրանքի փորձնական օրինակների (խմբաքանակի) պատրաստում	191.5	107.2	187.8	150.1	91.2	158.4	preparation of experimental samples (lots) of production
նախագծային աշխատանքներ շինարարության համար	125.7	97.3	97.3	111.0	50.6	50.6	design work for construction
գիտատեխնիկական ծառայություններ	450.0	416.9	761.3	449.2	423.1	752.8	scientific and technological services

6.6. ԱՍՊԻՐԱՆՏՆԵՐԻ ԹՎԱՔԱՆԱԿԸ, ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՊԱՏԴԱՍՏՈՒՄԸ
 ENROLMENT, ADMISSION AND GRADUATION OF POST-GRADUATES
 ЧИСЛЕННОСТЬ, ПРИЕМ И ВЫПУСК АСПИРАНТОВ

(մարդ)

(persons)
(человек)

	2014	2015	2016	2017	2018	
Ասպիրանտների թվաքանակը (տարեվերջին), ընդամենը	1 223	1 178	1 202	1 085	985	Total number of post-graduates (end of year) Численность аспирантов (на конец года) - всего
այդ թվում՝ սովորող						including: those studied in
գիտական հաստատություններում	234	217	246	191	145	scientific institutions в научных учреждениях
նրանցից՝ առկա ուսուցմամբ	114	114	126	98	66	of which: with available education
բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում	989	961	956	894	840	higher educational institutions в высших учебных заведениях
նրանցից՝ առկա ուսուցմամբ	329	328	330	325	298	of which: with available education из них: на стационарном обучении
Ասպիրանտների ընդունելությունը, ընդամենը	321	353	396	265	248	Admission of post-graduates, total Прием аспирантов - всего
գիտական հաստատություններ	69	70	80	32	45	scientific institutions в научные учреждения
նրանցից՝ առկա ուսուցմամբ	42	47	42	15	18	of which: with available education из них: на стационарном обучении
բարձրագույն ուսումնական հաստատություններ	252	283	316	233	203	higher educational institutions в высшие учебные заведения
նրանցից՝ առկա ուսուցմամբ	111	113	124	93	109	of which: with available education из них: на стационарном обучении
Ասպիրանտների պատրաստումը, ընդամենը	314	324	334	348	273	Total number of post-graduates completed their education Выпуск аспирантов - всего
գիտական հաստատություններում	48	44	71	70	70	scientific institutions научными учреждениями
նրանցից՝ առկա ուսուցմամբ	31	29	40	33	50	of which: with available education из них: на стационарном обучении
բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում	266	280	263	278	203	higher educational institutions высшими учебными заведениями
նրանցից՝ առկա ուսուցմամբ	125	110	116	96	99	of which: with available education из них: на стационарном обучении
Ընդհանուր ավարտածներից պաշտպանել են թեկնածուական ատենախոսություն, ընդամենը	138	128	137	136	107	From total number of post-graduates with advanced education completed those having academic degree Из общего выпуска защитили диссертацию - всего
գիտական հաստատություններում	29	28	43	37	38	scientific institutions в научных учреждениях
նրանցից՝ առկա ուսուցմամբ	26	25	34	26	37	of which: with available education из них: на стационарном обучении
բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում	109	100	94	99	69	higher educational institutions в высших учебных заведениях
նրանցից՝ առկա ուսուցմամբ	78	70	74	67	58	of which: with available education из них: на стационарном обучении

6.7. ԱՍՊԻՐԱՆՏՆԵՐԻ ԹՎԱՔԱՆԱԿԸ ԵՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄՆ ԸՍՏ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՃՅՈՒՂԵՐԻ
 ENROLMENT, ADMISSION AND GRADUATION OF POST-GRADUATES BY SCIENCE FIELDS
 ЧИСЛЕННОСТЬ И ВЫПУСК АСПИРАНТОВ ПО ОТРАСЛЯМ НАУКИ

(մարդ)

(persons)
(человек)

	2014	2015	2016	2017	2018	
Ասպիրանտների թվաքանակը Number of post-graduates Численность аспирантов						
Ընդամենը	1 223	1 178	1 202	1 085	985	Total Всего
նրանցից՝ ըստ գիտության ճյուղերի						of which by science fields: из них по отраслям наук:
Ֆիզիկամաթեմատիկական	152	134	139	115	89	Physics and mathematics Физико - математических
Քիմիական	16	13	14	9	12	Chemistry Химических
Կենսաբանական	57	43	47	49	41	Biology Биологических
Երկրաբանական	18	24	35	34	32	Geology Геологических
Տեխնիկական	165	178	184	149	124	Technical Технических
Գյուղատնտեսական	23	13	2	2	2	Agriculture Сельскохозяйственных
Պատմական	68	70	84	66	75	History Исторических
Տնտեսագիտական	269	256	276	249	208	Economics Экономических
Փիլիսոփայական	24	20	17	16	14	Philosophy Философских
Բանասիրական	96	86	99	115	114	Philology Филологических
Իրավաբանական	107	103	87	81	77	Law Юридических
Մանկավարժական	22	39	29	29	21	Pedagogics Педагогических
Բժշկական	37	26	21	17	18	Medicine Медицинских
Դեղագործական	1	2	-	2	2	Pharmacy Фармацевтических
Անասնաբուժական	4	1	1	-	-	Veterinary Ветеринарных
Արվեստագիտական	24	23	23	23	23	Art Искусствоведения
Ճարտարապետական	17	24	25	24	28	Architecture Архитектуры
Հոգեբանության	43	42	36	33	32	Psychology Психологических
Սոցիոլոգիական	14	13	15	16	17	Sociology Социологических
Քաղաքական	66	68	68	56	56	Political Политических

	2014	2015	2016	2017	2018	
Ասպիրանտներն ավարտել են տարվա ընթացքում Post-graduate graduates per year Выпуск аспирантов за год						
Ընդամենը	314	324	334	348	273	Total Всего
նրանցից՝ ըստ գիտության ճյուղերի						of which by science fields: из них по отраслям наук:
Ֆիզիկամաթեմատիկական	42	39	43	43	36	Physics and mathematics Физико -математических
Քիմիական	6	4	5	2	2	Chemistry Химических
Կենսաբանական	11	11	20	8	11	Biology Биологических
Երկրաբանական	6	3	6	6	10	Geology Геологических
Տեխնիկական	55	55	39	59	44	Technical Технических
Գյուղատնտեսական	5	5	1	1	-	Agriculture Сельскохозяйственных
Պատմական	11	11	22	28	12	History Исторических
Տնտեսագիտական	73	83	71	89	70	Economics Экономических
Փիլիսոփայական	5	11	10	11	7	Philosophy Философских
Բանասիրական	18	15	19	20	23	Philology Филологических
Իրավաբանական	25	29	37	30	28	Law Юридических
Մանկավարժական	6	7	6	4	4	Pedagogics Педагогических
Բժշկական	11	9	13	9	2	Medicine Медицинских
Դեղագործական	2	-	1	-	-	Pharmacy Фармацевтических
Անասնաբուժական	-	3	-	1	-	Veterinary Ветеринарных
Արվեստագիտական	6	6	5	6	5	Art Искусствоведения
Ճարտարապետական	3	6	8	8	2	Architecture Архитектуры
Հոգեբանության	6	6	9	3	1	Psychology Психологических
Սոցիոլոգիական	5	4	4	2	2	Sociology Социологических
Քաղաքական	18	17	15	18	14	Political Политических

ԱՍՊԻՐԱՆՏՆԵՐԻ ԹՎԱՔԱՆԱԿԸ, ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄԸ, տարեվերջին
 ENROLMENT, ADMISSION AND GRADUATION OF POST-GRADUATES, end of year
 ЧИСЛЕННОСТЬ, ПРИЕМ И ВЫПУСК АСПИРАНТОВ, на конец года

մարդ - persons - человек

- ապիրանտների թվաքանակը, ընդամենը - number of post-graduates, total-
численность аспирантов, всего
- ընդունվել են ապիրանտներ - admission of post-graduates - принято аспирантов
- ավարտել են ապիրանտներ - number of postgraduates completed their education-
выпущено аспирантов